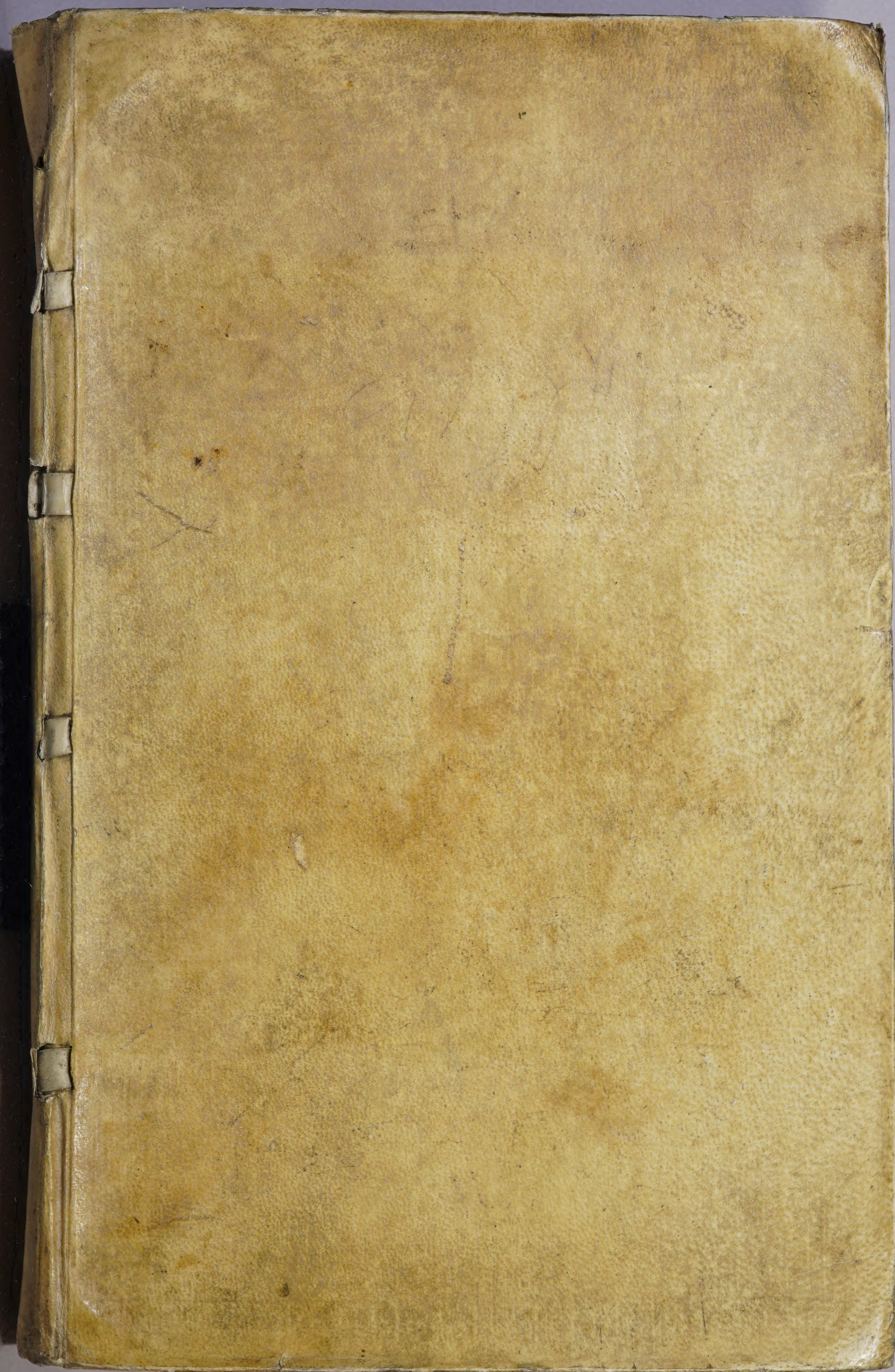
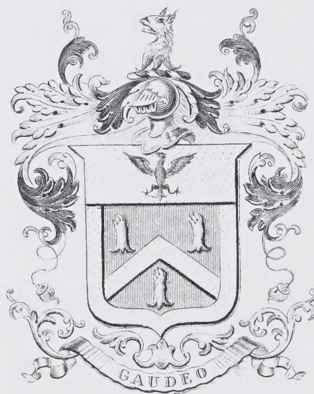

GAUDEO

INSTRUCTIE voor d'Overheden van Ed. Retourschip Scholtenburg vertrekkende van hier over *Cabo de Goede Hoop* naar *Nederland.*

NAdemaal U E. onderhebbende bodem thans zeilvaardig geraakt is, zo zullen U E. zo dra deze onze ordre mitsgaders de verdere papieren, zoo aan de *Edele Groot-Achtbare Heeren Bewindhebberen*, als de Ministers aan *Cabo de goede Hoop*, hen zullen wezen ter hand gesteld, zig immediaat naar boord moeten vervoegen en zorge dragen, dat wanneer de Fiscaal om te monsteren aan boord komt, al het Scheeps-volk compleet en een behoorlyke Monster-rol voor de hand leggende zy, ten einde naar verrigting van dat werk, benevens de afgeslotene rekeningen der absenten, aan zyn E. overgegeven te werden.

Gedurende het afdryven moeten U E. niet alleen het commando van den Loots, in het onder zyl gaan en ten anker komen, zyprompt obſerveeren, maar ook stellen bequame Lieden, die zyne ordres naar behooren kunnen verstaan en aan de Mangies te kennen geven, ter voorkoming van alle zulke ongemakken, als door het confus roeyen dier vaartuygen kunnen veroorzaakt worden, mitsgaders gedurende het afdryven, tot buyten gaats, een nette aantekening houden van al het geene in die tusschen tyd mogte voorvallen, speciaal wanneer het kwam te gebeuren, ('t welk God verhoede) dat U E. bodem aan de grond geraakte, en daar door dan wel andersints eenige schade kwam te lyden, vermits U E. daar van niet alleen, aan de *Edele Hoog Achtbare Heeren Majores* in het Vaderland, reden en rekenschap zullen

moeten geeven, maar ook in de brief, die U E. ter bekendmaking van hun buyten raken aan ons zullen rigten, deswegen duydelyk en diſtinct vermaan doen, daar in ook aanhalende, op wat tyd zyn buyten gebragt en op wat diepte de Loots van boord is gegaan, waar en wanneer de boegzeer vaartuygen het ſchip verlaten hebben, hoe veel Roeyers op yder derzelve zyn geweeſt, en wyders in wat ſtaat U E. onderhebbende bodem en manſchappen zig als toen bevonden hebben, om ons tot narigt te kunnen dienen.

Al het welk wy hen zo wel ten ernſtigſten by dezen recommandeeren, als om den Loots, waar aan de Compagnie zeer gelegen is, met beſcheydentheid te tracteeren; mitsgaders hem dus geen de minſte onbeleeftheden, men geſwyge brutaliteyten (waar over te meermalen zeer hevig gedoleert is) aan te doen, nog zig in het minſte eenig gezag over denzelven aan te matigen; verdagt zynde, dat wy in cas van het tegendeel niet alleen de gevolgen, als van ouds, zullen laten voor U E. rekening en verantwoording, maar ook de *Edele Hoog-Achtbare Heeren Majores* in het Vaderland daar van kenniſſe geeven, onder verzoek van een behoorlyke correctie van de geene die zig daar omtrend mogte te buyten gaan.

Uw L. zullen geen ankers of touwen van de ter waarlo afgezondene uyt de vaartuygen mogen ligten, zonder ons by hun voorſchreven advis-briefje, daar van kenniſſe te geeven, en teſſens toe te zenden een, onder preſentatie van eede, belegde verklaring, waar by de benodigtheid van 't overgenomene diſtinct komt te blyken; verdagt zynde dat U E. by overtreding dezer ordre, naar het Vaderland zoo wel als naar Batavia, zullen werden aangeſchreven, en voor de vergoeding der overgenomene equipagie goederen aanſprekelyk zyn.

Ook moeten U E. hun onderhebbende bodem, voor en al eer nog de ganges verlaten, in behoorlyke ſtaat van defenſie ſtellen, gedurende de ryze hun volk altoos wel g'excerceerd en ſlagvaardig houden, mitsgaders goede Zoldaat- en Zeeman-ſchap gebruyken, zonder zig, door het vertoonen van vlaggen, of andere teekenen te laten miſlyden, om alzo door geen vyanden of geveinsde vrinden verraſt of bedrogen te werden, 't welk U E. niet tegenſtaande onze republicq thans voor zo verre men weet

in

in een vredige toeſtand is, egter als een poinƈt van de uytterſte aangelegentheid werd aanbevolen.

En dewyl de *Heeren Meeſters* uyt aanmerking, hoe 'er zedert eenige jaren verſcheiden goederen, in de ſchepen zo door leccaſie als anderſints, bedurven zyn geworden, ter voorkoming van dien goed gevonden hebben te formeeren en te beramen zodanige inſtruƈtie, als waar van U E. ordinair een gedrukt exemplaar werd ter hand geſteld; zo werd U E. ten ernſtigſten gerecommandeert, de daar by vervatte bevelen letterlyk na te komen, onder waarſchouwing, dat U E. zullen aanſprekelyk wezen voor alle ſchade die, door het niet obſerveeren dezer ordre, mogte werden gecauſeert.

Ten einde de reyze zoo ſpoedig mogelyk voort te zetten, zullen U E. op de hoogte van Sundas engte gekomen zynde meeſt zuyden aanſtuuren, naar dat het beſt komt te ſlag boegen, omme dus in de generale Zuyd-Ooſt paſſaat wind op de zuyder breedte van 11. 12, 13 en 14. graden te geraken, en dan verders Weſt-Zuyd-Weſt aan tot de lengte van St. Brandon, en de hoogte van 24. â 25. graden, na aftrek van de variatie van 't compas, die men aldaar tot 15 en een half â 16. graden Noord-Weſtering komt te vinden, om des te beter in de paſſaat wind te mogen blyven, wanneer men wyders Weſt ten Zuyden, en Weſt-Zuyd-Weſt zal moeten aanlopen, om boven *Madagaſcar* te geraken, daar men ten minſten 80. â 90. Mylen moet boven tragten te ſteevenen tot omtrent de lengte van 70. graden, daar wel de grootſte miswyzing bevonden werd van 24. â 25. graden; boven *Madagaſcar* tot op de breedte van 27. â 28. graden gekomen zynde, daar de ſtroomen meeſt om de zuyd loopen, zal men Zuyd-Weſt ten Weſten wel zoo Weſtelyk, moeten aanzeilen, tot dat men omtrend 35. graden hoogte komt te belopen, blyvende dus ongeveer 80. mylen buyten het land van *Nataal*, alwaar omtrend 18. â 18 en een halve graden miswyzing of Noord-Weſtering zal bevonden werden, waar af Weſtelyk aangeſtuurd moet werden, om het rif van Agulhas en de gronden daar buyten te kunnen aanloden, en alzoo *Cabo de goede Hoop* te bezeilen; dienende wyders nog tot U E. narigt, dat in de Caart van *Caab Verde* tot de *Caab de Goede Hoop*, de laatſtgemelde uythoek op een andere lengte is geſteld en dat in

 de

de nieuwe waſſende kaart van de Indiſche Zee (van welke beyde zoorten U E. onder anderen voorzien zyn) al de kuſten en eylanden naar de Aſtronomiſche obſervatien zyn gelegt, waar door deze kaart met de thans in het gebruyk zynde veel verſchild, mitsgaders dien volgende daar na, voor zo verre de bepaling der lengte en coerſen betreft, zal te werk gegaan werden.

Voorts werd U E. gelaſt, zoo veel zeemanſchap toelaat, zig aan de voorſchreven Coerſen en vaarwater te houden, en by verlyding van ſtroom, enz. het zelve op 't ſpoedigſte weder te kiezen, en geen andere wegen in te ſlaan, dan by nood of om zeer goede redenen, en dezelve by geſchrifte en in de Dagregiſters te doen blyken; alles op pœne van drie maanden gagie te verbeuren by den eerſten gezagvoerenden Luytenant Opper- en Onder-ſtuurlieden, indien dezelve daar tegens niet hebben geproteſteerd.

In 't aandoen van voorſchreven uythoek zullen U E. zig omtrend de Seinen Moeten reguleren naar de Memorie en merken door den Edelen Heer Gouverneur T u l b a g h daar op geſteld, volgens de dezen verzellende ſecrete Seynbrieven, die aan de *Caab* moeten werden overgegeven; zullende U E. alles wat by 't genaken van gedagte *Caab*, *de Saldanhabaay*, het *Daſſen Eyland*, de *Caab Fals* enz., mogt wezen te obſerveeren, vervat vinden by de hier voren gewaagde Inſtructie, gelyk ook by de vierde bylaag 't geen ter Caabſe reede valt te obſerveeren, waar aan wy ons over zulks gedragen.

Nopens het geen U E. hebben in agt te neemen, ingevalle zy de *Caab* mogten voorby raken, dan wel tot behoud van ſchip en volk ongeraden oordelen dien uythoek aan te doen, werden U E. overgewezen tot de nieuwe Inſtructie voor de retourſcheepen onder de bylagen No. 1. te vinden, welkers præciſe obſervantie U E. ten hoogſten werd gerecommandeerd. En ofſchoon U E. by gedagte Inſtructie wel uytdrukkelyk bevolen is, geen vlaggen te vertrouwen en de noodzakelykheid daar van ook hier voren reeds is aangehaald, zo kunnen wy egter niet afwezen by dezen nog te voegen onze ſpeciaale recommandatie, om geen volk van vreemde of onbekende ſcheepen aan boord te laten komen, veel min op zodanige bodems over te gaan, nog aan iemand van 't volk zulks te permitteren, en zelfs by ont-

ontmoeting van 's Lands Oorlog-ſchepen, die gemeenlyk de retourvloot met ververſing te gemoet gezonden werden, dezelve, alvorens hen te betrouwen, de brieven van de Compagnie af te eiſſchen, om alzoo de vrinden van vyande te kunnen onderſcheiden.

Nog werden U E. ten overvloede gerecommandeerd, hun ſchip altoos gereed en tegens een ſtorm wel voorzien te houden, en tydig te bezorgen, dat de overlopen wel gezuyvert, alles vaſt gemaakt en de preſennings op den bovenſten overloop geſpykerd werden, 't geen wy van U E. zo wel zyn verwagtende, als dat zy gedurende hunne reyze van hier tot in Nederland by continuatie het vereiſchte gebruyk zullen hebben te maken, van de U E. door de Heeren Majores mede gegevene ventilator, tot conſervatie van de gezontheid van het ſcheeps-volk, mitsgaders teffens de zeilen tot præſervatie voor bederf zo veel doenlyk te laten lugten, en dezelve in de brood kamers, na mate van de ruymte die door conſumptie der vivres daar in komen zal, te doen bergen, mitsgaders de overige, waar voor geen plaats aldaar mogte wezen, tuſſchen deks voor de Conſtabels-kamer te bewaren, en van dit een en ander by hunne journalen behoorlyke aantekening te houden; verdagt zynde, dat U E. by overtreding of verzuym dezer ordre door welgemelde Heeren Meeſters zal opgelegt werden zodanige ſtraffen, als dezelve naar exigentie van zaken zullen bevinden te behoren.

Alverders werden U E. gelaſt zorge te dragen, dat van *Cabo de Goede Hoop* geene ſlaven of ſlavinnen met hun onderhebbende bodem naar Nederland werden vervoert, dan de gene, waar voor hen zal blyken, het daartoe ſtaande tranſport en koſtgeld voor de heen en weder reize van Batavia na 't Vaderland en van daar naar Batavia, ingevolge de ordre der Heeren Bewindhebberen by miſſive van den 3den October Ao. 1713, te zyn betaald, zullende U E. anderzins voor de voldoening van dien aanſprekelyk wezen.

En dewyl het conſiderabel minwigt op de aangebragte peper in 't Vaderland, per d'in Ao. 1736. uyt deze Directie gerepatrieerde ſcheepen, de Heeren Majores zeer ſuſpect is te voren gekomen, en *Haar Edele Hoog-Achtbare* uyt dien hoofde zyn te rade geworden, alle ſnode practyken en fourberien daar omtrent

met rigeur tegen te gaan, uytwyzens het ondervolgend Extract van derzelver gevenereerde Missive, gedateert den 18de Maart Anno 1738.

In het Examineeren der Lysten van de bevindingen der Speceryen, met de Retourschepen in den voorleden jare uyt Indien overgebragt, hebben wy bevonden, dat de peper, dewelke ons toegezonden is, met de schepen Langewyk voor Amsterdam en Noordwykerhout voor Zeeland (beide over Bengalen geretourneerd) met een excessief minwigt is uytgelevert; namentlyk het eerstgemelde met 21⅞ en het andere met 32 1/16 pro cento: dierhalven werden UE. gelast, den Directeur en Raad in Bengale aan te schryven, zo veel mogelyk zy te vigileeren, ten eynde zodanige minderheden, die naar alle apparentie door practycquen der Scheeps-overheden moeten gemaakt zyn, niet meerder mogen werden gecommitteerd, mitsgaders door UE. de Scheeps Officieren, die in 't vervolg over Bengale staan te repatrieeren, zullen moeten aanzeggen, dat yder van hen die het incumbeerd, zonder eenige de minste conniventie op zyn rekening zal werden belast voor het geene te min zal werden uytgelevert.

Zo willen wy UE. by dezen gewaarschuwd hebben, dat al het onderwigt op de door UE. over te voerene peper voor derzelver rekening en verantwoording lopen zal.

Aangezien ook de Heeren Meesters by derzelver brief van den 17de Augustus des jaars 1728. haar ongenoegen betuygd hebben, over dat sommige schepen zyn t'huys gekomen, welkers Canon voor een gedeelte niet op zyn behoorlyke plaats maar in 't ruim gestreken was, blykens het ondervolgende Extract uyt voorschreven missive.

Zo hebben wy goedgevonden UE. by dezen aan te schryven, in het aanstaande die voorzieninge te doen, en de t'huysvarende scheeps Overheden wel scherpelyk te verbieden, dat zy, om op het dek of halver-dek te meerder ruimte te hebben, of andere diergelyken redenen, niet zullen vermogen, het geschut beneden in 't ruym te houden en alles uyt de

voe-

voeten te zetten, maar zal het zelve op zyn behoorlyke plaatse gebragt en gedurende de reize ook daar gehouden moeten werden, om dat in tyd van nood te kunnen gebruyken en by de hand te hebben, mitsgaders de schepen by onverwagte toevallen van bekende of onbekende vyanden niet mogen overvallen, maar altyd in staat van defensie gehouden werden.

Zo zullen UE. dan moeten bezorgen, dat alschoon hen by de nevensgaande Instructie gepermitteerd werd, het geschut, zoo lange UE. om de Zuyd zyn, tot meerder stevigheid van 't schip, om laag te bergen, het zelve inmediaat naar het passeren van dat vaarwater weder boven gebragt en geplaatst werde daar 't behoord. Ondertusschen dient nog tot UE. narigt: dat de Heeren Meesters goedgevonden hebben als 's Compagnies Correspondent op *Hitland* aan te stellen de persoon *William Jurine*, by wien UE. zig in cas van noodzakelykheid moeten addresseren.

By het onder UE. berustende Extract Bataviase Resolutie van den 24sten October 1752 hen door de Hoge Indiasche Regering aanbevolen zynde, om by het ontlossen en laden der Schepen, een door hen behoorlyk ondertekend rapport, aan de Gebieders der Buyten comptoiren over te geven, waar by aangewezen werd niet alleen wanneer met de ontlossing of belading begonnen, hoe voortgevaren en wanneer dezelve geeindigt is, maar ook in 't kort, wat yder dag omtrend dit een en ander verrigt ofte af-en in-gescheept zy; zo werd UE, nademaal de vervaardiging van een compleet rapport wegens de inlading, mits de verafgelegendheid der rheede, niet wel by UE. aanwezen alhier geschieden kan, by dezen gerecommandeerd, om wanneer de Loots van boord gaat, ons by de hem door UE. mede te geven brief ter kennisse te brengen, welke en hoe veel vaartuygen met goederen, zedert den datum van het laatste rapport dat hen by Extract Resolutie van den 11den Augustus 1753. gelast is, vyf dagen voor hun depeche van hier aan dezen Rade over te geven, tot hunne komst in zee nog aan boord mogte aangebragt wezen, mitsgaders wanneer het laatste vaartuyg aangekomen ofte eygentlyk met het laden g'eindigt is, sub pœne van een boete van twee maanden gagie ten behoeve van de Gereformeerde Diacony-Armen te Batavia, voor de genen welke daar omtrent 't allerminste nalatig blyven.

Laatstelyk zullen UE, indien het mogte gebeuren dat hun boot, voor het vertrek van den Loots van boord, door storm of anderzints mogten komen te verliezen, ons daar van niet alleen by hun advis briefje uyt zee kennisse en sufficante reden moeten geven, maar ook in 't Vaderland met een verklaring van den scheeps-raad of ander valabel document bewyzen, dat UE. dezelve wezentlyk door storm, dan wel uyt andere voldoende oorzaken zyn quyt geraakt, verdagt zynde dat UE. by gebreke van dien de waarde aan d' Compagnie zullen moeten vergoeden.

No-

Nopens al het gene in dezen niet ſpeciaal is aangeroerd, gedragen w' ons aan de te meermalen geciteerde Inſtructie voor de retourſchepen, die voor de Hoofd-Officieren ter Zee, en de verdere dezen verzellende bylagen; UE. tot ſlot nog recommanderende, goede ordre en wagt te houden en doen houden op alles, inzonderheid op het vuur en ligt, mitsgaders het ſtoken in de Combuys nauwkeurig agt te ſlaan, ter voorkoming van al zulke ongelukken, als 's Compagnies ſchepen door onagtzaamheid meermalen zyn overgekomen: zyt ook allezints goede en nuttere voorgangers van de geene over welke UE. het gezag voeren, en vergeet voor al niet de dagelykſe gebeden tot den genen van wien de tegenſpoet en voorſpoet van UE. reize afhankelyk is, op dat UE. dezelve onder des Heeren geleide veilig mogen vervolgen en ten einde brengen; 't welk wy UE. van herten wenſchen en blyven

UE. Goede Vrinden

Hougly den 6en 9ber: A° 1765

Ter ordonnantie van den Heer Directeur en Raad

O. W. Falck Secret.

N° 22

Aan Zyn Excellentie den Heer

f
e
r
p
v
e
v

d
g
p
a

Com-

